

КЛИМАТОЛОШКИ АСПЕКТ ПОПЛАВА У СРПСКОЈ МАЈА 2014

Од 1881 наовамо, у Бањалуци је месечна количном падавина изнад 200мм, у мјесецу мају измјерена само 1899 (267мм), 1919 (247мм), 1897 (214мм) и 1996 (203мм). Овог маја је за 20 дана регистровано **210**мм. Значи, ово је четврти најкишнији мај у последњих 134 године, а можда и дуже.

Према расположивим подацима ХМЗ може се рећи да је у целој РС, са изузетком Источне Херцеговине, од 1920 није пало више кише за 7 дана мјесеца маја. Имајући у виду да је април био у категорији „влажно“ до „екстремно влажно“, и да од 1925. није измјерено више падавина у том мјесецу, тло је било презасићено, тако да је дошло је до незапамћених поплава с несагледивим последицама.

Из анализе екстремних количина падавина („велике кише“), може се рећи да овакве кише, трајања од 3-8 дана, на локалитетима са умерено континенталним и континенталним режимом падавина, коме припада већи дио РС, имају повратни период од 500-1000 година (вјероватноћа мања од 0.2%).

Овако интензивне падавине су више карактеристичне за крајеве са средоземним падавинским режимом и његовим модификацијама. (Појам повратног периода је везан за вјероватноћу с којом се јавља измјерена вредност. Хиљадугодишња киша значи да је вјероватноћа да се **бар једанпут** оствари, у свакој појединачној години, у наредних 1000 година, једнака 0.1%).

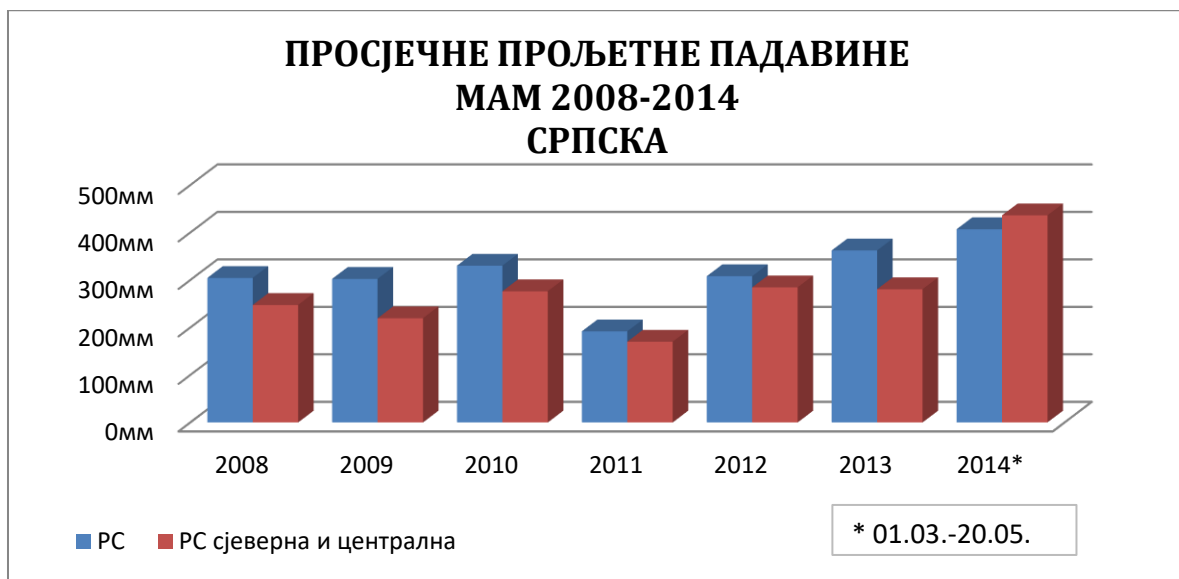

Слика 1: Облачни систем са центром изнад Србије, снимак свемирске агенције објављен 14. 05. 2014

С обзиром да овако дуг историјски низ падавина постоји само у Бањалуци, а да Бијељина и Зворник, као и други сјеверни предјели, због климатских карактеристика, имају значајно мање падавине, може се извести закључак да су измерене количине за 20 дана маја у износу од **275**мм за Зворник и **244** за Бијељину, догађај који се јавио **први пут** најмање у посљедних 134 године, с обзиром да пре 1881 постоје само описни трагови поплава у разним белешкама и записима у манастирским архивима.

Хан Пијесак је имао највише падавина по метру квадратном током 20 дана овог мјесеца, у износу од **280**, затим Мраковица Козара **275**, Источни Дрвар – Потоци **265**, Рибник 222, Соколац 220, Дринић 217, Мркоњић Град 209, Приједор 189. У Добоју је до 15. измјерено 174 литара по метру квадратном кише, када је, због поплаве прекинуто мерење, итд. Међутим, имајући у виду да је за **четири дана**, од 14-17 дана маја излучено **60-80%** од тих сума о којима је реч, јасно је да се ради о *екстремним интензитетима кишне серије у трајању од 2-8 дана*, с максималним интензитетом од 14-16. маја, када је пало изнад 200 л/м² (тачније од 205мм до 127мм: ХанПијесак, Зворник, Добој, Соколац, И.Дрвару-Потоци, Сребреница, Бијељина, Рибник, Дринић, Мраковица-Козара МркоњићГрад).

У РС је 72 и 96-часовна сума падавина на целој територији од 20 до 22. 06. 2010 била већа од кише истог трајања у периоду 12-20 маја, **али је ова кишна серија трајала у континуитету до 6-8 дана, што је куриозитет**, тако да су и поплаве биле далеко горе од оних у јуну 2010.

Слика 2: Просјечне прољећне акумулиране падавине на територији РС (март, април, мај) на територији РС 2008-2014 показују растући тренд

Године из далеке прошлости, када није било метеоролошких мерења или су била ретка, а које се помињу у историјским записима, у којима је дошло до великих поплава од стране Саве, Дунава, Дрине, Миљацке су: 1611, 1616, 1623, 1711/1712, 1759, 1783/1784, 1838, 1846, 1862, **1864** (поплаве у целој Србији) 1876, 1878, 1882, 1888, 1895, 1897, 1920, 1926, 1932, 1937...

У Бањалуци, 26. 05. 2014.

Нада Рудан,

дипл. метеоролог